

Tengely Veronika

Csúcsközelben – amit az inflációs adatokról tudni érdemes

2021 decemberében éves összehasonlításban a fogyasztói árak 7,4 százalékkal emelkedtek, ami novemberhez képest változatlan inflációt jelent. Magyarország az EU országai között ahhoz a szűk körhöz tartozik, ahol az elmúlt év végén nem emelkedett tovább az infláció. Ugyanakkor az inflációs nyomás továbbra is erős, amit jelez, hogy a maginfláció novemberhez képest érdemben emelkedett decemberben. Cikkünkben röviden összefoglaljuk mindazt, amit az adatok mögött meghúzódó tényezőkről tudni érdemes.

Mit mutatnak az adatok?

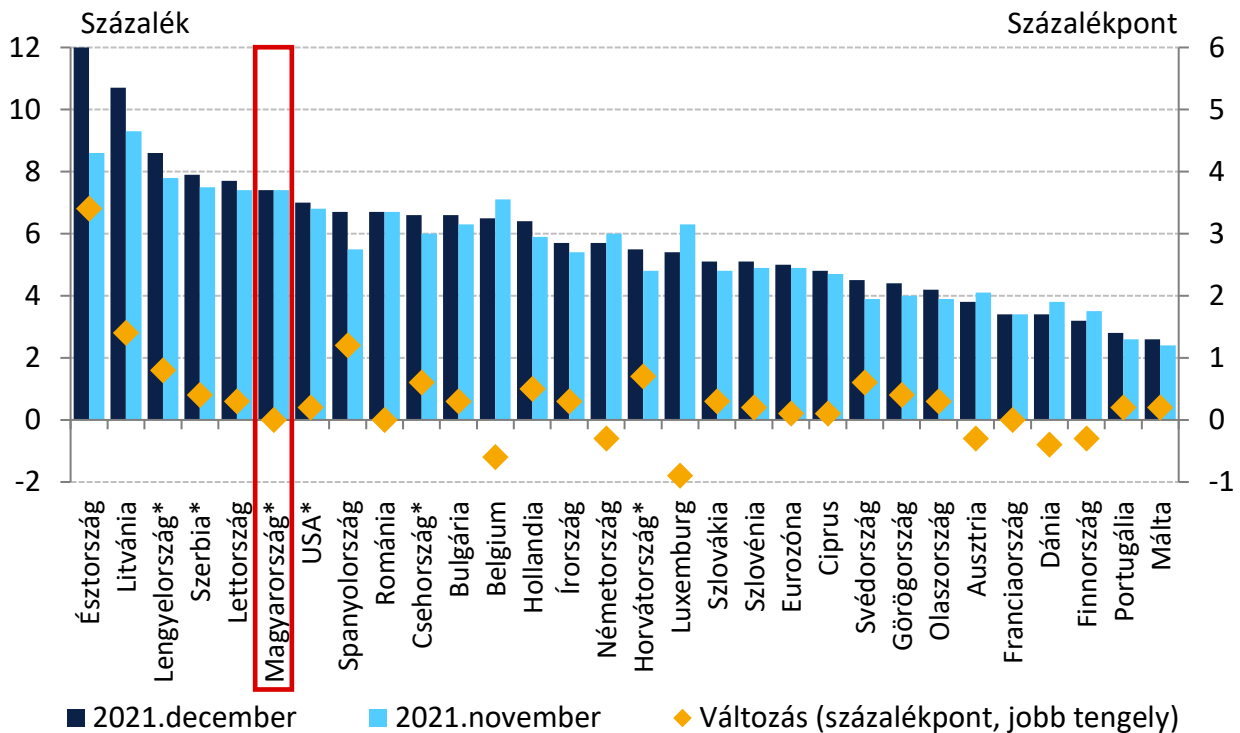
2021 decemberében az éves összevetésben számított infláció 7,4 százalékon alakult, míg a maginfláció 6,4 százalék volt. A 2021-ben az éves átlagos infláció 5,1 százalék lett. A hazai infláció az előző hónaphoz képest nem emelkedett tovább, ugyanakkor a várakozásokkal szemben még csökkenni sem tudott. A 6,4 százalékos maginflációs érték azt jelzi, hogy a tartós inflációs hatások erősödtek a magyar gazdaságban. Az inflációs helyzetkép jobb megértése érdekében érdemes kicsit a számok mögé nézni.

Magyarország egyike azon kevés európai országnak, ahol az év végén megállt az infláció 2021-ben jellemző gyorsulása. Az Európai Unió 27 országának adatai alapján mindössze 9 országban nem emelkedett tovább az infláció decemberben (1. ábra). Magyarország ezen kevés, többségében nyugat-európai ország közé tartozik.

Az euro ára?

Hazánk kivételével valamennyi közép-kelet-európai országban gyorsult az áremelkedés üteme. Külön érdemes megemlíteni a balti országok helyzetét. Észtországban és Litvániában kétszámjegyű az árak emelkedésének üteme, de Lettország közel 8 százalékos értéke is az 5. legmagasabb az EU-ban. Miközben az EKB továbbra is kívár az inflációval szembeni határozott fellépéssel, az eurót használó balti országok inflációja rendkívüli gyorsuláson megy keresztül.

1. ábra: Az inflációs ráták alakulása nemzetközi összehasonlításban

Megjegyzés: *A csillaggal jelölt országok esetében a statisztikai hivatalai által számított fogyasztóiár-index került feltüntetésre, míg a többi ország esetén az Eurostat módszertana által számított HICP adat.

Forrás: Eurostat, nemzeti statisztikai hivatalok

Az infláció számos ország esetében több évtizedes csúcsra emelkedett, amihez a nyersanyag-, a termény- és az energiaárak tartós növekedése mellett az egyre több piacon jellemző ellátási nehézségek is hozzájárultak. A gáz ára decemberben közel 8,5-szerese volt a 2019. évi átlagos szintnek, az áramé pedig mintegy hatszorosa. Az Ázsiából Európába irányuló tengeri szállítási költségek 2021 decemberében a 2019-es szint több, mint tízszeresén alakultak. Ezen globális hatások leginkább az iparcikkek, illetve az élelmiszerek áraiban tükröződnek.

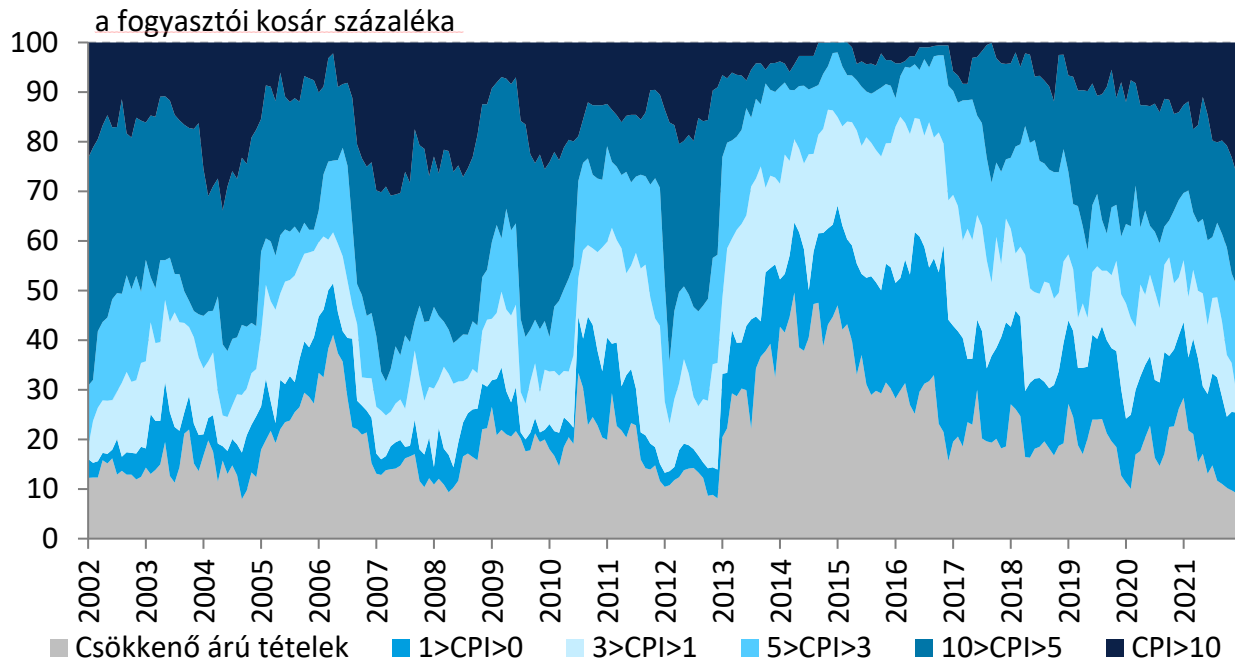
Beépülő költségek

Az infláció elmúlt évi gyorsulása 80 százalékban külső hatások következménye volt. A nyersanyag- és energiaáremelkedések előbb csak egyes részpiacokon okoztak áremelkedést, de az év végére már a termékek és szolgáltatások igen széles körében érvényesült a hatásuk. A begyűrés fokozatosan zajlott. Az energiahordozók árának emelkedése először az üzemanyagok árában érvényesült, majd a termelői árak emelkedtek, végül a hatások a késztermékek árát is elérte.

A legutóbbi hazai inflációs adatok alapján kirajzolódik, hogy a nemzetközi tényezők hatására a tartós inflációs hatások is felerősödtek a gazdaságban. A nemzetközi folyamatokkal összhangban így az élelmiszerek inflációja decemberben összességében 8,3 százalék volt, ezen belül a maginfláción kívüli tételek közé tartozó feldolgozatlan élelmiszerek éves összehasonlításban 7,3 százalékos, míg a maginfláció részét képező feldolgozott élelmiszerek 8,8 százalékos árváltozást mutattak. A maginflációs kosárban az iparcikkek inflációja 5,9 százalékra, a piaci szolgáltatások árdinamikája pedig 5,6 százalékra emelkedett. Összehasonlításképpen az említett termékek és szolgáltatások inflációja 2021 év elején még a 2–4 százalékos sávban alakult.

Decemberben a szokásostól teljesen eltérően jelentős átárazások történtek. A decemberi áremelés szerkezetét részletesebben elemezve kiderül, hogy a nagyobb mértékű áremelések a gazdaság, illetve a termékek és szolgáltatások egyre szélesebb körét érintik. A fogyasztói kosár negyede esetében 10 százalék fölötti, mintegy fele esetében pedig 5 százalék fölötti árnövekedés történt, ami egy kifejezetten magas érték. Ezzel összhangban az év végén a szokásostól eltérő átárazási mintázat volt megfigyelhető. Míg historikus tapasztalatok alapján az év utolsó hónapjaiban már nem történnek különösebb átárazások, addig az adatok alapján a legmagasabb átárazást 2021 során épp december hónap mutatta.

2. ábra: A fogyasztói kosár megoszlása az infláció mértéke szerint

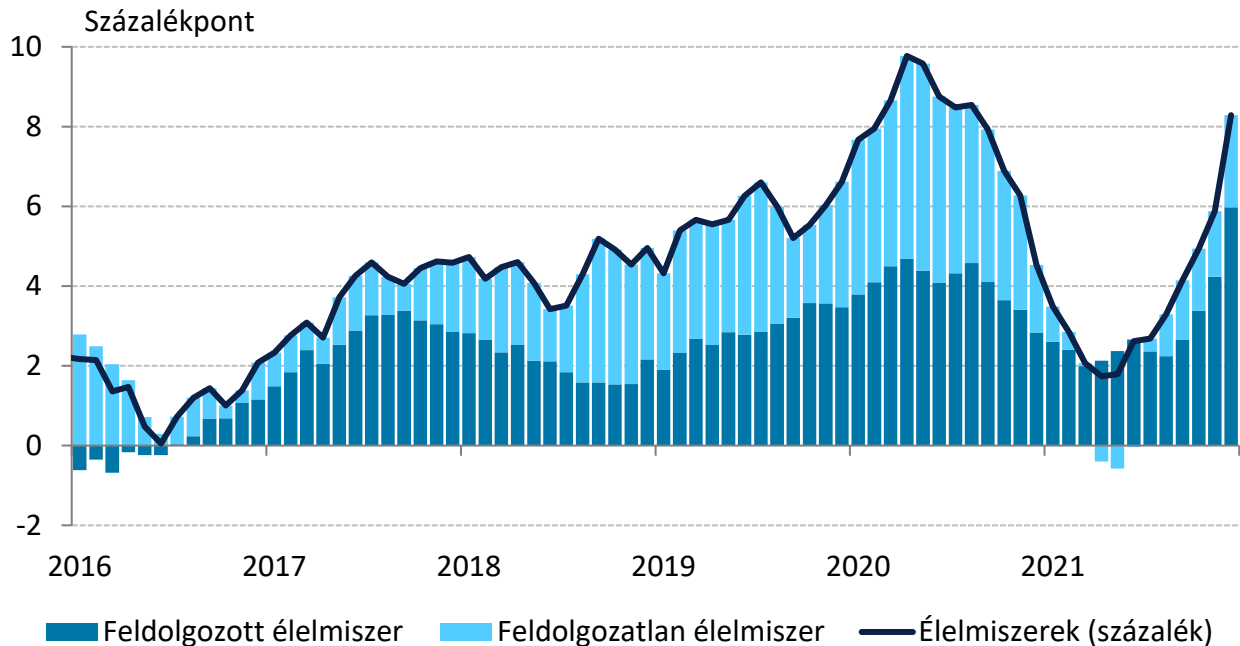

Megjegyzés: Szezonálisan nem igazított, adószűrt éves változás.

Forrás: KSH, MNB

A decemberi inflációs adat magasabban alakult az elemzői és a jegybanki várakozásnál is. Az elemzői várakozások mediánja (hasonlóan a jegybankéhoz) 7,1–7,2 százalékot mutatott, míg a várakozások széles sávban, 6,9 és 7,7 százalék között szóródtak. A vártnál gyorsabb áremelkedés közel háromnegyedét az élelmiszerek és az élelmiszerekhez kapcsolódó szolgáltatások magasabb inflációja okozta. Az élelmiszerárak alakulásában elsősorban olyan globális tényezők játszanak szerepet, mint a megugró takarmány- és energiaárak, továbbá a magas szállítási költségek, valamint a járványhelyzet következtében bizonytalan rendelkezésre álló kézi munkaerő (ez utóbbi megnehezíti a betakarítást, illetve a kikötőkben a ki- és bepakolást) melyek árnövelő hatása nemcsak a termelői- és felvásárlási árakban jelenik meg, hanem begyűrűzik a fogyasztói árak alakulásába is (3. ábra). Mindezek következtében nemcsak a hazai élelmiszerek, de az azokra nagyban építő szolgáltatások, így például az éttermi étkezés vagy a büféárak, árai is jelentősen emelkedtek decemberben.

3. ábra: Az élelmiszerek inflációjának alakulása

Megjegyzés: Szezonálisan nem igazított, adószűrt éves változás.

Forrás: KSH, MNB

A következő időszakban az év eleji átárázásokat kiemelt figyelemmel kell kísérni.

A decemberi inflációs adatok arra utalnak, hogy a Magyar Nemzeti Bank által korábban várthoz képest kitolódhat az árindex csökkenésének megindulása. Ebben lesz kulcsfontosságú a 2022. január-februári átárázások szerepe, melyek alapján kétféle forgatókönyv lehetséges. Az első szerint a 2021 év végi magasabb havi átárázásokat magyarázhatja, hogy vélhetően már előrehozott átárázások történtek a vállalatok részéről, így az inflációs fordulat gyorsabban következhet be. Ugyanakkor a második lehetőség, hogy az idei év elején további magas átárázás valósul meg, ami az infláció tetőzésének elhúzódását vonhatja maga után. A következő hónapok adatai fogják tehát eldönteni ezt a dilemmát, érdemes lesz figyelni.

„Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaságban 2022. február 10-én.”